

Quả mùa thu

Mới hôm nào vùng trung du Lục Ngạn cho những chùm vải thiều ngon ngọt la đà ngay sát đất. Rồi đất Hồng Châu cổ, có cây Nhãn tổ hơn ba trăm năm trên vùng xưa phố Hiến (Hưng Yên). Mùa nhãn năm nay được. Cùi nhãn còn ngọt mãi trong cổ họng.

Tiết thu miền Bắc tạm qua mùa bão và là mùa của quả ngọt.

Đầu vị của mâm cỗ mùa thu đâu chỉ là trái bưởi. Hồng mới là chủ soái cho cuộc hành trình rước trăng xuống trần gian vui tết. Hồng Hạc quả vuông, vỏ xanh lá mạ. Hồng Lạng quả tròn, da nhuộm chút ánh vàng.

Bỏ quả hồng càng thấy kỳ lạ. Hình như ruột quả chứa đầy lân tinh, đầy kim nhũ óng ánh sắc mặt trời, chứa đầy cái giòn của một thứ sụn non, cái ngọt thanh.

Và hồng ngọc chín mọng, căng tròn, đỏ au như một thứ đá Rubi khổng lồ trong kho tàng cổ tích. Hồng ngọc mà đi với cốm Vòng thì thành một đôi duyên trăm năm bền chặt.

Mâm cỗ mùa thu không thể thiếu ba thứ quả mùa thu ấy. Cốm nữa. Cốm thoảng hương lá sen già như cổ núa mùa hè ở lại thêm chút dư âm.

Ồi găng chín vàng, ổi nậm hơi chua, ổi nghệ hơi chát, ổi đào tươi như màu đào làm đẹp thêm cho mâm cỗ.

Ngọt sắc là na. Na bờ bên na dai có nhiều ở Bắc Giang, Lạng Sơn, Đồng Mỏ...

Hà Nội có lẽ là thành phố có nhiều cây sấu nhất. Mùa hè là mùa của sấu nhưng sang thu đầu cành vẫn sót lại những chùm quả chín vàng như nắng. Gọt một quả sấu chín thành hình ruột gà, để thưởng thức vị ngọt, chua, giòn, lạ của nó, cho cái lưỡi một cảm giác đổi thay.

Mùa thu cũng là mùa chuối tiêu nhuộm vàng màu trứng cuốc. Phương Tây và Châu Mỹ quen ăn chuối có vỏ vàng, cái cuống còn xanh. Người Việt Nam phải chắt sành hơn, chỉ chọn nải chuối chín nục c□ấm chấm n□lắm tằm. Ấy L? lúc chuối bắt đầu thơm, thịt mềm, vỏ mỏng, ruột trắng như ngà non, ăn với cốm rất ngon, mà ăn riêng nó càng ngon, càng tinh chất; từ cụ già đến em bé, chuối tiêu trứng cuốc đã thành mỹ vị ngọt lành.

Mâm cỗ trông trăng, đêm Trung thu bao giờ cũng là đêm kỷ niệm mỗi đời người. Ngoài các loại bánh nướng, bánh dẻo, bánh mặt trăng, bánh cốm... thì quả mùa thu góp phần không nhỏ. Các loại quả ấy là mô hôi nước mắt bao người, nó cũng là tinh túy của đất trời đọng lại, là sắc màu và hương vị, là hình ảnh và tình quê hương cho ta gắn bó với nước non. Mâm cỗ mùa thu còn để ngắm. Quả nói thâm điều gì, tùy mỗi tấm lòng: ước mong "*Muốn ăn lúa tháng Năm trông rằm tháng Tám*", hay chỉ là bày cỗ để hưởng ứng mùa thu trăng thanh gió mát, để tiễn mùa hè la đà quả ngọt lùi xa...

Lâu nay, còn nhiều thứ quả miền Nam đưa ra đất Bắc, còn nhiều thứ quả ương tròng, trái mùa, bất thời gian phụ thuộc con người... nhưng "mùa cỗ điển" vẫn còn (chữ của nhà thơ Quách Tấn), quả mùa thu đang thịnh vượng.

(Tập chí Văn hóa nghệ thuật ăn uống)
